

מתוך הקדמת המחבר: ועיניכם תראינה בניי בניי כשתילי זתיים סביב לשלחנם,
חכמים ונבונים, ובתים מלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד לא יסופו מזרעכם

גליון

זרע שמשון המבואר

פרשת ויגש

אות ה

דרוש מתוך הספר המסוגל 'זרע שמשון' שחברו הגאון המקובל

האלוקי חסידא קדישא רבנו שמשון חיים ב"ר

נחמן מיכאל נחמני ולה"ה

מח"ס 'זרע שמשון' ו'תולדות שמשון'

שחי לפני כ-300 שנה בתקופת האור החיים' ומקום קברו לא נודע

והבטיח שהלומד בחידושויו וספריו יזכה לישועות בבניי חיי ומזוני

נלב"ע ו' אלול תקל"ט

דרוש מנוקד ומבואר בתוספת ציונים והארות

יו"ל על ידי מוסדות זרע שמשון

שע"י האיגוד העולמי להפצת תורת זרע שמשון

הוצאת והפצת קונטרס
'זרע שמשון העבואר'
 תת"ס ע"י

התורם הנכבד
 החפץ בעילום שמו
 לזכות בתו היקרה שתחי'
 שישלח לה ה'
 רפואה שליעה בצרהה

זכות וברכת רבנו הקדוש זי"ע
 יעמוד לה לחיים ארוכים ועתוקים
 בבריאות איתנה
 עתנך בריות גופא ונהורא צעליא
 ויתקיים בהם כל ברכת העובר שכתב
 'ועיניכם תראנה בני בני בני כשחילי'
 ויתנים סביב לשולחכם, חגעים ועבונים,
 ויתנם עלאים כל טוב, גם עושר גם כבוד
 לא יסופו עזרעכם

לשוחפות של ברכה בכל עת
מוקד זרע שמשון
 ארץ ישראל 02-80-80-500
 ארה"ב 347-496-5657

יו"ל ע"י האיגוד העולמי
 להפצת תורת
"זרע שמשון"

לקבלת הגיון נא לשלוח למייל:
 zera277@gmail.com

ארה"ב

הרב מנחם בנימין פאסקס
 ZERA SHIMSHON
 C/O B PASKESZ 1645 48 ST
 BROOKLYN NY 11204
 347-496-5657
 mbpaskesz@gmail.com

ארה"ק

הרב ישראל זילברברג
 05271-66450

ניתן לשלוח תרומות והנצחות
 לזכות ולע"ג ולקחת חלק בהוצאות
 והפצת המליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרבנטיל (17) סניף 635
 מספר החשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון,
 כמו מן נתון לתרום בכרטיס אשראי

וזכות הצדיק ודביו תורתו הקדושים וכן מכל
 צדה וצוקתו, ויושפע על הלומדים ועל המסיעים
 בני חיי ומוזני ועל טוב סלה
 כהנחתו
 בהקדמת ספריו.

הודעה ובקשה!

השתדלנו להעמיק ברבדי רבנו ולבארם בראוי עד היכן שמשנת ידנו, אולם דברי רבנו עמוקים מני ים ואין כמותנו כלל להתגדר ולומר שהשגנו את עומק דבריו והעיונו,
 ובדאי לא לקבוע כשה שכתב שזה הפירוש המוחלט ברביו, ולכן אנו פונים אל כל הלומדים ה"ו שבאם תמצאו דברים שאינם כראוי ואינם עולים בקנה אחד עם דברי חז"ל
 או רבותנו הקדמונים, בודאי לא על רבנו הקדוש זי"ע ויהי תלונתכם בו אם עלינו, ובקשתנו שטוהה לטי מולומדים אשר יכן וימצא פירושים ודרכים יותר ראויים בהבנת דברי
 רבנו, אא מנטי שמיצאם לרדנו ככדי שנוכל לתקנם ולשלכם במהרהודות הבאות, ובוה יהיה הלקו עמנו כוביבו הרבים.

כמו כן נשמח לקבל הערות והארות לשיפורים מכל סוג שהוא לתועלת הלומדים,
 וכן באם תמצאו טעות ושגיאה מכל סוג שהוא, אנא תיידעו אותנו על כך ותבואו על הברכה.

פרשת ויגש

ח

פְּסוּק (בראשית מה, כח) 'רב עוד יוסף בְּנִי' וְעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ. וְאֲנִי חֲטָאתִי שְׁאַמְרֹתִי נִסְתַּרְהָ דַרְכֵי מֶה" (ישעיהו מ, כז), וּבְמוֹחַ אֲנִי שֵׁישׁ לִי בְּמֶה רַב מוֹבֵךְ אֲשֶׁר צִפְנֹתָ' (תהלים לא, כ), עב"ל.

פסוק רב
ח, מאמרים
ז"ל רב כחו
של יוסף בני,
ממה צרות
וכו ועודנו
עומד וכו'

זרע שמשון המבואר

ח

העגלות ששלח יוסף הן סימן שעמד בצדקו וראוי לקבל שכר בעולם הבא

לעבד, והיה כלוא י"ב שנים בבית הסוהר, 'עוד יוסף בני חי' - וְעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, שעל שם כך נקרא 'חי', לפי שהצדיקים אפילו במיתתם קרויים 'חיים', ואילו הרשעים אפילו בחייהם קרויים 'מתים'¹ (ברכות יח, א-ב). וְאֵילוּ אֲנִי יַעֲקֹב, חֲטָאתִי כְשֶׁאַמְרֹתִי נִסְתַּרְהָ דַרְכֵי מֶה" - שהיה נדמה לי, שיוסף נאבד או נטמע בין הגוים, וכאילו ח"ו הקב"ה העלים עיניו ממני, ואינו רואה בצרתי (ישעיהו מ, כז)², וְאֲמַנְסָ, כְּמוֹחַ אֲנִי שֵׁישׁ לִי חֶלֶק בְּמֶה רַב מוֹבֵךְ אֲשֶׁר צִפְנֹתָ לִירְאֵיךָ' -

דרשת המדרש ש'רב' כוחו של יוסף ו'רב' חלקו של יעקב לעולם הבא

כתוב בפסוק (בראשית מה, כח)³, 'רב עוד יוסף בני חי' וְכו'. יֵשׁ לְדַקְדָּק עַל לְשׁוֹן הַפְּסוּק, מֶהוּ לְשׁוֹן 'רַב'⁴, שְׁלֹכְאוֹרָה הִיא דִּי שִׁיחִיהָ כְּתוּב 'עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חִי'.

וּמִצְאָנוּ שֶׁכָּבַר עַמְדוֹ עַל כֵּךְ בְּמִדְרָשׁ יְלִקוּט (שמעוני פרשת ויגש רמז קנב)⁵, שֶׁדִּרְשׁוּ אֶת הַפְּסוּק 'רַב עוֹד' וְכו', 'רַב' - גְּדוּל כַּחוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּנִי לַעֲמוּד בְּנִסְיוֹנוֹת שֶׁנִּזְדַּמְנוּ לְפָנָיו, שֶׁהָרִי בְּמֶה - הִרְבֵּה צָרוֹת הִגִּיעוּהוּ - עִבְרוּ עָלָיו, שֶׁנִּמְכַר אַרְבַּעַת פְּעַמִּים

ציונים ומקורות

לפי שהחיות בא מצד הנפש, והצדיק שנמשך אל הנפש הוא חי בה, והרשע שנמשך אל גופניותו קרוי מת. יפה תואר השלם (ב"ר צד, ג). ה. במתנות כהונה פירש על פי רש"י (על המדרש), שהוא כמו 'פירוש אחר', על הפסוק 'רב' וגו'. אך ביפה תואר השלם לא משמע כן, וכפירושו נראה בדברי רבינו. ו. לשון הפסוק, 'למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' ומאלקי משפטי יעבור'.⁶

א. לשון הפסוק, וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חִי אֲלֶכָה וְאֶרְאֶנּוּ בְּטָרְסָ אֲמוֹת'. ב. וראה בפירושי רש"י ושאר מפרשים על הפסוק, שכבר עמדו על כך. ג. לשון הילקוט לפנינו, וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי חִי, וְרַב כַּחוֹ שֶׁל יוֹסֵף בְּנִי, שֶׁכָּמָה צָרוֹת הִגִּיעוּהוּ וְעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ (הרבה ממני, שחטאתי) שאמרתי נסתרה דרכי מה" (ישעיהו מ, כז), ובטוח אני שיש לי ב'מה רב טובך אשר צפנת' וגו'. ד. והטעם,

תש"ז), על אותו פסוק עצמו 'מה רב טובך' וכו', אמר רבי אבא בר כהנא, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, אשר צפנת לי תורה ומצות בעולם הזה, 'בלבי צפנתי אמרתך' (שם קיט, יא), צפון לישראל תושביה (ראה משלי ב, ז), הריני צופן

קִשְׁתָּהּ, דְּמִדְקָאֵמַר רַב כַּחוּ שְׁל יוֹסֵף וְכו' שְׁעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ, נִרְאָה, שְׁהִיָּה שׁוֹם סִלְקָא דְעֵתָא לֹאמַר לְהַפְדָּי, שְׂאִינוּ עוֹד עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ. וְאִם כֵּן, הֵיאֵךְ הַבֵּין יַעֲקֹב שְׁעָדֵינוּ יוֹסֵף בְּצַדְקוֹ. וְאִיתָא בְּמִדְרָשׁ אַחַר (ילקוט תהלים רמז

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוֹאָר

עומד בצדקו, שלא הצליח יוסף לעמוד בנסיונות של טומאת מצרים, ואם כן, יש לתמוה היאך הבין יעקב מדברי שאר בניו, ש'עדין יוסף עומד בצדקו, כלומר, מנין נודע לו עתה שיוסף עדיין עומד בצדקו.

הפסוק 'מה רב טובך' נדרש גם על שר המצוות לעולם הבא

ויש לבאר, בהקדם מה דאיתא במדרש אחר (ילקוט תהלים רמז תש"ז)¹⁰ על אותו פסוק עצמו 'מה רב טובך' וכו', אמר רבי אבא בר כהנא, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, אשר צפנת - שמרת והטמנת לי, כלומר, קיימת עבורי תורה ומצות בעולם הזה, ככתוב (תהלים קיט, יא)¹¹ 'בלבי צפנתי אמרתך, ועל כן, 'צפון' לישראל תושביה, הריני צופן לך - מטמין ושומר עבורך,

כמה גדול הוא רב הטוב אשר צפנת לתת ליראיך בעולם הבא' (תהלים לא, ט)¹², כלומר, כיון שיוסף עדיין חי, ולא מת אף אחד מבניו בחיי, בטוח אני שיש לי חלק בשכרם של הצדיקים בעולם הבא¹³, עב"ל. ופירוש דברי המדרש הוא, שתיבת 'רב' מרמזת על שני עניינים, האחד על 'רב כוחו' של יוסף שעמד בצדקו. והשני, על 'רב טוב' שגנוז ליעקב לעולם הבא.

קושיא מנין ידע יעקב שיוסף עמד בצדקו אמנם קשה - יש להקשות על דברי הילקוט, דמדקאמר רב כחו של יוסף וכו' ש'עודנו עומד בצדקו, נראה - יש להבין מלשון זה, שהיה שום סלקא דעתא - צד של ספק ליעקב לומר להפך, שאינו עוד

ציונים ומקורות

נדרשת לשלשה עניינים. א. 'רב' כוחו של יוסף שעמד בצדקו. ב. 'הרבה' ממני שחטאתי, כלומר, שחטאתי הוא רב וגדול ממני. ג. יש לי חלק ב'מה רב טובך', כלומר, בחלק שגנוז לצדיקים לעתיד לבא. יא. לשון הילקוט, אמר רבי אבא בר כהנא, אמר הקדוש ברוך הוא לישראל, אתם צפנתם לי תורה ומצות בעולם הזה בלבי צפנתי אמרתך, אני צופן לכם מאותו הטוב המתוקן לצדיקים לעתיד לבא. יב. לשון הפסוק, 'בלבי צפנתי אמרתך למען לא אֶחְטָא לך'. יג. לא נמצא פסוק זה, וגם בילקוט

ז. ע"פ מצודת דוד. ח. לשון הפסוק, 'מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחסים כן נגד בני אדם'. ט. על פי עין יוסף (ב"ר צד, ג). י. כך הוא לפי הילקוט שרבינו מביא. אולם במדרש (ב"ר צד, ג) מובא מאמר זה בתוספת דברים להבנת תיבות הפסוק לפי הדרש, ויאמר ישראל רב, 'רב' כחו של יוסף בני, שכמה צרות הגיעוהו ועדיין הוא עומד בצדקו, 'הרבה' ממני שחטאתי שאמרת 'נסתרה דרכי מה', ובטוח אני שיש לי ב'מה רב טובך', ע"כ. ופירש כיפה תואר השלם, שלפי המדרש, תיבת 'רב'

לְךָ מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַצֶּפּוֹן לְצַדִּיקִים, עַב"ל. וְלִמְעַלָּה אָמַר הַכֶּתוּב (בראשית מה, כו), וַיִּרְא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ, שֶׁשָּׁלַח לוֹ יוֹסֵף הַסִּימָן שֶׁהָיוּ עִסּוּקִים בְּפִרְשֵׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה כְּשֶׁפָּרַשׁ מִמֶּנּוּ (ילקוט שם. ב"ר צד, ג). אִם כֵּן, אָמַר יַעֲקֹב רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי', וַיִּדְאִי שֶׁהוּא מְזֻמָּן לְחַי' הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁצֶפֶן

זֶרַע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

כז)¹⁰, וַיִּרְא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ, וְכֶתוּב בִּילְקוּט¹¹ (שם)¹², שֶׁמָּה שֶׁשָּׁלַח לוֹ יוֹסֵף לִיעֲקֹב עֲגֻלוֹת, הֵינּוּ הַסִּימָן שֶׁיוֹסֵף זָכַר עֲדִיין אִיךְ שֶׁהָיוּ יַעֲקֹב וְיוֹסֵף עִסּוּקִים בְּלִימּוּד פְּרִשֵׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה כְּשֶׁפָּרַשׁ מִמֶּנּוּ¹³, וּמִכֵּךְ יֵבִין יַעֲקֹב, שֶׁאֵכֵן זֶהוּ יוֹסֵף וְהוּא עֲדִיין חַי'¹⁴, וְגַם שֶׁהוּא עֲדִיין עוֹמֵד בְּצַדְקוֹ אִף שֶׁהִיָּה בְּמִצְרַיִם כ"ב שָׁנָה¹⁵.

אִם כֵּן, מִתְפַּרֵּשׁ יִפָּה שֶׁאָמַר יַעֲקֹב רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי', כְּלוֹמַר, וַיִּדְאִי שֶׁהוּא - יוֹסֵף, מְזֻמָּן לְחַי' הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהֵם הַחַיִּים הַנִּצְחָיִים וְהָאֱמִתִּיִּים, וַיִּקְבַּל שֵׁם הַשֶּׁכֶר הַצֶּפֶן לְצַדִּיקִים, כְּכֶתוּב 'מָה רַב טוֹבֵךְ

בִּשְׂבִיל שְׁקִימַת אֶת הַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרָאת 'תוֹשִׁיָה' (סנהדרין כו, ב)¹⁶, מִתֵּן שֶׁכֶר מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַצֶּפֶן לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא¹⁷, 'מָה רַב טוֹבֵךְ', אִמַּר רַבִּי אַבָּא בְּרַבִּי יוֹדֵן, אִמַּר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַתֶּם [קִיִּימַתֶּם הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת] לְפִי כּוֹחֲכֶם, וְאֲנִי [אֲשַׁלֵּם לְכֶם לְעוֹלָם הַבָּא שֶׁכֶר] לְפִי כּוֹחִי, עַב"ל. וּמְבוּאָר מִהַמְדַרְשׁ, שֶׁהַפְּסוּק 'מָה רַב טוֹבֵךְ' וְגו', מְדַבֵּר מִהַשֶּׁכֶר הַשְּׂמוּר לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, כִּנְגִיד מֵהַשֶּׁם שׁוֹמְרִים הַתּוֹרָה בְּלִיבָם.

מִסִּימָן הָעֲגֻלוֹת הַבֵּין יַעֲקֹב שִׁוּסָף מְזֻמָּן לְחַי' הָעוֹלָם הַבָּא וְלִמְעַלָּה בְּפִרְשֵׁתוֹ אָמַר הַכֶּתוּב (שם מה,

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

שֶׁלַח יוֹסֵף. יט. וְכֶתַב בְּשַׁפְתֵי חֲכָמִים (בראשית מה, כז) אוֹת מ' ז"ל, וְרוּצָה לְפָרֵשׁ הָעֲגֻלוֹת דְּכֹתִיב בִּקְרָא, קָרִינָן עֲגֻלוֹת בְּסִגוּל תַּחַת הָעִינָן וְשׁוֹ"א תַּחַת הַג'. כ. בְּשַׁפְתֵי חֲכָמִים בִּיאַר, 'וִירָא' אֶת הָעֲגֻלוֹת, הֵינּוּ מִלְשׁוֹן הַבְּנָה, שֶׁהִגִּידוּ לוֹ פִּרְשֵׁת עֲגֻלָּה עֲרוּפָה, וְאִז הַבֵּין יַעֲקֹב שֶׁאֵמַת הוּא. וְרָאָה בְּהַעֲרָה לְהֵלֵךְ, מָה שֶׁדִּקְדַּק בְּפִירוּשׁ ר' חַיִּים פִּלְשֵׁיאל וּבַחֻזְקוֹנִי (פֶּסוּק כז), עַל עֵינָן סִימָן זֶה. כא. בְּפִשְׁטוֹת הַכוּוּנָה, שִׁוּסָף שֶׁלַח הָעֲגֻלוֹת לִיעֲקֹב לְסִימָן שֶׁבִכֵּךְ יִתּוּדַע שֶׁהוּא בְּאֵמַת יוֹסֵף. אֲמַנָם רַבִּינוּ מוֹסִיף לְבַאֵר שֶׁמִּתּוֹךְ הַסִּימָן שֶׁשֶׁלַח יוֹסֵף לִיעֲקֹב הַבֵּין יַעֲקֹב שִׁוּסָף עֲמַד בְּצַדְקוֹ, וּמְזֻמָּן לְחַי' הָעוֹלָם הַבָּא שֶׁהָרִי צֶפֶן בְּלִבּוֹ דְּבִרֵי תוֹרָה כֹּל אוֹתָן הַשְּׂנִיָּם, וְכִדְבָרֵי הַמְדַרְשׁ שֶׁהַעוֹשָׂה כֵּן זוֹכֵה לְשֶׁכֶר הַצַּדִּיקִים. וְעוֹד, שֶׁנִּתְכַּוֵּן לְרַמּוֹז לּוֹ שְׁקִיָּים עִמּוֹ אֶת מִצְוֹת לְוִיָּה, וְכִדְלַהֲלֵךְ

לְפָנֵינוּ לֹא גִרַס כֵּן. וְאוֹלֵי צ"ל, 'יִצְפֵן לְיִשְׂרָאֵל תוֹשִׁיָה' (משלי ב, ז). וְצ"ע. יד. לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אִמַּר רַבִּי חֲנַן, לְמָה נִקְרָא שְׁמָה [שֶׁל הַתּוֹרָה] תוֹשִׁיָה, מִפְּנֵי שֶׁהִיא מִתְשַׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם. דְּבַר אַחַר, תוֹשִׁיָה, שְׁנִיתָנָה בְּחִשָּׁאֵי מִפְּנֵי הַשֶּׁטֶן. דְּבַר אַחַר, תוֹשִׁיָה דְּבָרִים שֶׁל תוֹהוֹ שֶׁהָעוֹלָם מְשׁוֹתָת עֲלֵיהֶם. טו. ז"ל הַרְמְב"ם (תְּשׁוּבָה פ"ח ה"א), הַטּוֹבָה הַצֶּפֶן לְצַדִּיקִים הִיא חַיִּי הָעוֹלָם הַבָּא. טז. לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֶת כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם וַיִּרְא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר שָׁלַח יוֹסֵף לְשֵׂאת אֹתוֹ וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב אֲבִיהֶם'. יז. וְכִמּוֹ כֵּן בְּמַדְרַשׁ (ב"ר צד, ג). יח. לְשׁוֹן הִילְקוּט, אִמַּר לְהַם יוֹסֵף [לְאַחִיו], אִם יֵאֱמִין לְכֶם [יַעֲקֹב, שֶׁאֵינִי חַי] מוֹטֵב, וְאִם לֹא, אַתֶּם אוֹמְרִים לוֹ, בְּשַׁעֲהַ שְׁפָרְשֵׁתִי מִמֶּנּוּ, בְּפִרְשָׁהּ שֶׁל עֲגֻלָּה עֲרוּפָה הֵייתִי עוֹסֵק, הִדָּא הוּא דְּכֹתִיב 'וִירָא אֶת הָעֲגֻלוֹת אֲשֶׁר

הָרוּג הַנִּמְצָא בְּדַרְךָ, וְהוּא סִימָן שְׁשׁוּם אַחַד מִבְּנֵי עִירוֹ לֹא לוֹ אוֹתוֹ בְּנִסְיָתוֹ מִן הָעִיר, כְּדַתְנָן (סוֹטָה מ"ה, ב'), וְלֹא רְאִינוּהוּ וּפְטַרְנוּהוּ בְּלֹא לְוִיָּה. וְאִמְרִינָן בְּסוֹף סוֹטָה (מו', ב'), כָּל הַמְּלוּחָה

בְּלִבּוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, וְזוֹכֵר בְּמָה הָיָה עוֹסֵק בְּשִׁפְרֵשׁ מִמֶּנּוּ.

וְעַקֵּר כְּפִנְת יוֹסֵף שְׁשָׁלַח לוֹ סִימָן זֶה, הָיָה לְהוֹדִיעוֹ שֶׁעָדִין הוּא צָדִיק, שֶׁהָיָה הֶעָגְלָה עֲרוּפָה בָּאָה עַל

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

(דברים כא, א-ט), וְמָה שֶׁנִּהְרַג, הוּא סִימָן שְׁשׁוּם אַחַד מִבְּנֵי עִירוֹ לֹא לוֹ אוֹתוֹ בְּנִסְיָתוֹ מִן הָעִיר, שֶׁאִילוֹ הָיוּ מְלוּוִים אוֹתוֹ, לֹא הָיָה נִהְרַג, כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנָה (סוֹטָה מ"ה, ב'), שֶׁזְּקָנֵי הָעִיר שֶׁבָּה נִמְצָא הָהָרוּג, כִּשְׁהֵם מִבְּיָאִים אֶת הָעֵגְלָה עֲרוּפָה, הֵם אוֹמְרִים וּמוֹדִיעִים, לֹא בָּא הַנִּרְצָח לְפָנֵינוּ לְפָנֵי יִצְיָאָתוֹ מִהָעִיר וְשִׁלְחָנוּהוּ מִכָּאֵן בְּלֵי מְזוֹן, וְגַם לֹא רְאִינוּהוּ כְּשִׁיבֵא לְדַרְכּוֹ, וּפְטַרְנוּהוּ בְּלֹא לְוִיָּה - וְשִׁלְחָנוּ אוֹתוֹ לְבַד בְּלֵי מְלוּוִים. פִּירוּשׁ, אֵינְנו אֲשֶׁמִּים בְּמִיתָתוֹ מִחֲמַת שֶׁשִׁלְּחָנוּ אוֹתוֹ מִן הָעִיר בְּלֵי מְזוֹן, שֶׁלִּפִּי שֶׁהִיָּה רַעֲב בְּדַרְךָ, הוּא נַעֲשֶׂה לְסִטִּים וְנִהְרַג²², או

אֲשֶׁר צִפְנָת לִירָאִיד', שֶׁהָיָה צָפֵן - טֶמֶן וְשִׁמְרָה בְּלִבּוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה, וְזוֹכֵר בְּמָה - בְּאִיזוֹ פְּרִשְׁתָּה בְּתוֹרָה, הָיָה עוֹסֵק בְּשִׁפְרֵשׁ מִמֶּנּוּ²³. וּמִתִּישֵׁב הֵיטֵב שֶׁמִּמָּה שֶׁרָאָה שֶׁצָּפֵן הַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ, לִמַּד יַעֲקֹב לּוֹמֵר רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי'.

מִפְּנֵי שִׁיעָקֵב לִיוּוֵה אֶת יוֹסֵף הַדָּבָר וּוְדָאֵי שֶׁלֹּא נִיזוּק וִיסוּרִיו הֵם סִימָן שֶׁעוֹמֵד בְּצַדִּיק וְעַקֵּר²² כְּפִנְת יוֹסֵף שְׁשָׁלַח לוֹ סִימָן זֶה שֶׁל הָעֵגְלוֹת הַמְּרִמְזוֹת עַל עֵגְלָה עֲרוּפָה, הָיָה לְהוֹדִיעוֹ לִיעָקֹב שֶׁעָדִין הוּא צָדִיק, וְהֵינְנו, שֶׁהָיָה הֶעָגְלָה עֲרוּפָה בָּאָה - זְקָנֵי בֵּית דִּין מִבְּיָאִים אוֹתָהּ כְּדִי לְכַפֵּר עַל הָרוּג הַנִּמְצָא בְּדַרְךָ, וְאֵין יָדוּעַ מִי הָרִגוֹ, כְּכַתוּב בְּתוֹרָה

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

לְלַמּוֹד מִתּוֹךְ דִּינֵי עֵגְלָה עֲרוּפָה, וְהֵינְנו מְמַצֵּת לְוִיָּה, וְכַדְלָהֵן בְּדָבָרֵי רַבְנּוֹ שׁוּה הִיָּה עֵיקֵר כּוֹוֵנַת יוֹסֵף בְּסִימָן הָעֵגְלוֹת. נִמְצָא לִפִּי בִּיאוּרוֹ שֶׁל רַבְנּוֹ, יַעֲקֹב הַבֵּין מִתּוֹךְ הַסִּימָן שֶׁשִׁלַּח אֵלָיו יוֹסֵף, שֶׁלִּמַּד עִמּוֹ בְּהַלְכוֹת עֵגְלָה עֲרוּפָה קוֹדֵם פְּרִידָתוֹ ב' דְּבָרִים, א. שִׁיּוֹסֵף צָפֵן בְּלִבּוֹ דְּבָרֵי תּוֹרָה כֹּל אוֹתָן הַשְּׁנַיִם. ב. שֶׁלֹּא יִתְכַן שֶׁנִּיזוּק בְּדַרְכּוֹ לְאַחֵינוּ, שֶׁהָיָה אֲבִיו קִיָּים בּוֹ מִצוֹת לְוִיָּה. וּמִמִּילָא מִב' עֲנִינִים אֵלּוֹ מוֹכַח שֶׁהוּא עֲדִיין עוֹמֵד בְּצַדִּיק וּמוֹזֵן שֶׁכְּרו לְעוֹה"ב. וּמוֹכַח הֵיטֵב מִה שֶׁאִמְרָה יַעֲקֹב רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנֵי חַי' שֶׁעוֹמֵד בְּצַדִּיק. כד. לְשׁוֹן הַמִּשְׁנָה, זְקָנֵי אוֹתָהּ הָעִיר רּוֹחֲצִין אֶת יְדֵיהֶן בְּמִים בְּמִקּוֹם עֲרִיפָה שֶׁל עֵגְלָה, וְאוֹמְרִים יְדֵינוּ לֹא שִׁפְכוּ אֶת הַדָּם הַזֶּה וְעֵינֵינוּ לֹא רָאוּ, וְכִי עַל דַּעְתֵּינוּ עֵלְתָה שְׁזָקְנֵי בֵּית דִּין שׁוֹפְכֵי דָּמִים הֵן, אֲלֵא שֶׁלֹּא בָּא עַל יְדֵינוּ וּפְטַרְנוּהוּ (בְּלֹא מְזוֹן) וְלֹא רְאִינוּהוּ וְהִנְחָנוּהוּ (בְּלֹא לְוִיָּה). כה. רַשִׁי" (שֶׁם ד"ה לֹא בָּא).

בְּסִמּוֹךְ. כב. מִדְּקוּק לְשׁוֹן רַבְנּוֹ נִרְאָה שֶׁמוֹסִיף כָּאֵן גַּם שֶׁכְּרוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְעוֹלָם הָבָא נִרְמָז כָּאֵן בְּפִסּוּק, שֶׁהִלְשׁוֹן רַב' נֹאמַר עַל יוֹסֵף, עַל שֶׁם שִׁיָּקֵב לְשׁוֹן רַב' טוֹבֵךְ אֲשֶׁר צִפְנָת לִירָאִיד'. וּלְפִי זֶה, צָרִיךְ לּוֹמֵר שֶׁמָּה שֶׁכְּתוּב בִּילְקוּט רַבְּב כַּח שֶׁל יוֹסֵף בְּנֵי, שֶׁכִּמָּה צִרוֹת הִגִּיעוּהוּ וְעוֹדְנוּ עוֹמֵד בְּצַדִּיק, אֵין פִּירוּשׁוֹ רַק שֶׁגִּדּוּל כּוֹחוֹ שֶׁל יוֹסֵף לְעִמּוֹד בְּנִסְיָנוֹת, רַק גַּם שִׁירַב כּוֹחוֹ וְשֶׁכְּרוֹ לְעוֹלָם הָבָא בְּשִׁבִּיל שֶׁעִמַּד בְּנִסְיָנוֹת אֱלֹהִים. כג. לְעִיל נִתְבָּאֵר שִׁיעָקֵב הַבֵּין שִׁיּוֹסֵף צָפֵן הַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ וּמִמִּילָא הוּא מְזוּמֵן לְחַיִּי עוֹה"ב, אִלּוּם לְכַאֲוֵרָה עֲדִיין יֵשׁ לְדַקְדֵק, מְדוּעַ הוֹכַחַת יוֹסֵף לְאֲבִיו הִיָּתָה דוּקָא מִמָּה שֶׁלִּמַּד בְּעַת פְּרִדָּתוֹ שֶׁהִלָּא אֲדַרְבָּה, יוֹתֵר הִיָּה רַאֲוִי לְשִׁלּוּחַ אֵלָיו מִמָּה שֶׁלִּמַּד זְמַן רַב קוֹדֵם לְכֵן, שֶׁבִּכְךָ מוֹכַח יוֹתֵר שֶׁצוּפֵן הַתּוֹרָה בְּלִבּוֹ. וְלִישֵׁב זֶה, מוֹסִיף רַבְנּוֹ וּמְבָאֵר גַּם רִצָּה לְרַמּוֹז וְלַהּוֹכִיחַ עַל שֶׁעוֹמֵד בְּצַדִּיק, כְּפִי שִׁישׁ

אֶת חֲבֵרוֹ, אֵינּוּ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ. וְכֹדַי שְׂעֵקֵב לָוֶה אֶת יוֹסֵף פְּשָׁפְרֵשׁ מְמֻנּוּ, שְׁהָרִי מְצֻוֶה רַבָּה הִיא, כְּדֹאֲמַרִּינָן הָתָם (סוּטָה שם), כּוּפִין לְלוּיָהּ.

וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדָּק מִהֶכְתוּב (שם לו, יג) 'לָכֶה וְאֶשְׁלַחְךָ אֵלֵיהֶם', כְּמוֹ שְׁפָתַב הַכְּלִי יִקְרַ בְּפִרְשָׁה זוֹ (ד"ה וירא את העגלות).

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּזָר

וְכֵן יֵשׁ לְדַקְדָּק שִׁיעָקֵב לִיווֶה אֶת יוֹסֵף, מִהֶכְתוּב - מִהַפְסוּק (שם לו, יג) 'לָכֶה - לָךְ וְאֶשְׁלַחְךָ אֵלֵיהֶם' - שִׁלְכָאוּרָה קֶשֶׁה, אֵיךְ שִׁיךְ לומר שאחרי שילך יוסף לדרכו, ישלחנו יעקב, הלא כבר אינו בסמוך אליו. ובעל כרחך צריך לומר, שיעקב הלך עם יוסף במקצת מן הדרך ללוותו, ולכן לפני שהתחילו ללכת, אמר לו 'לכה' אתי קצת, ולאחר מכן 'אשלחך אליהם', כְּמוֹ שְׁפָתַב הַכְּלִי יִקְרַ בְּפִרְשָׁה זוֹ (ד"ה וירא את העגלות)¹⁰. ועל כן שלח יוסף ליעקב סימן בעגלות, לרמזו על מה שעסקו יחד בפרשת עגלה ערופה, שמאותה פרשה נלמד גודל הענין של מצות לוויה.

מחמת ששלחנו אותו בלי לוויה¹⁰. שאם היו מלווים אותו, לא היה ניזוק. אלא לא ראינוהו, שאם ראינוהו היינו נותנים בידו מזון ומלוין אותו כראוי, כדי שלא ינזק בדרך. וְאֶמְרִינָן בגמרא בְּסוּף מַסְכַּת סוּטָה (מו, ב), כִּלְיָ הַמְּלוּיָהּ אֶת חֲבֵרוֹ הַיּוֹצֵא לְדֶרֶךְ, בְּשִׁיעוֹר אַרְבַּע אַמּוֹת, חֲבִירוֹ שִׁיעַצַּא לְדֶרֶךְ אֵינּוּ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ.

וְאִם כֵּן, כֹּדַי שְׂעֵקֵב לָוֶה אֶת יוֹסֵף כַּמְצוּת הַלוּוִיָּהּ, כְּשִׁפְרֵשׁ מְמֻנּוּ וְשִׁלְחוּ לְרֵאוֹת הַיֵּכֶן אַחִיו, שְׁהָרִי לוויה מְצֻוֶה רַבָּה - גְּדוּלָה הִיא¹¹, כְּדֹאֲמַרִּינָן הָתָם בַּגְּמָרָא, שְׁבִית דִּין כּוּפִין¹² אֶת בְּנֵי הָעִיר לְלוּוִיָּהּ - לְקִיּוּם מַצּוֹת לוויה.

צִוּוּיִם וּמְקוּרוֹת

לְבִיתוֹ וְאֵל יִטְרִיחַ אֶת עַצְמוֹ. וְהַשִּׁיב יַעֲקֹב, שִׁמְצוּה גְּדוּלָה הִיא בְּלוּיָהּ, שִׁהָרִי מִי שֶׁאֵין מְלוּה, הוּא שׁוֹפֵךְ דָּם וְכוּ'. וּמְקוּרֵי דְבָרָיו הֵם בְּדַעַת זְקִנִים לְבַעֲלֵי הַתּוֹסֵפוֹת. וְעַד בְּשִׁפְתֵי חַכְמֵי הַשְּׁלָם (שם). כִּטְ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, תְּנִיא, הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר, כּוּפִין לְלוּיָהּ, שֶׁשָׁכַר הַלוּיָהּ אֵין לָהּ שִׁיעוֹר, שְׁנֵאֵמַר (שׁוֹפְטִים א, כד) 'וִירָאוּ הַשׁוֹמְרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן הָעִיר וַיֹּאמְרוּ לוֹ הֲרֵאֵנוּ נָא אֶת מְבוֹא הָעִיר וְעֵשֵׂנוּ עִמָּךְ חֶסֶד', וְכַתִּיב (שם א, כה) 'וִירָאֵם אֶת מְבוֹא הָעִיר', וְמָה חֶסֶד עָשׂוּ עִמּוֹ, שֶׁכָּל אוֹתָהּ הָעִיר הֲרֵגוּ לְפִי חֶרֶב, וְאוֹתוֹ הָאִישׁ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ שִׁלְחוּ. לְ לְשׁוֹן הַפְּסוּק, 'וַיֹּאמְרוּ יִשְׂרָאֵל אֵל יוֹסֵף הֲלוֹא אֶחָד רָעִים בְּשִׁכְּמֵךְ לָכֶה וְאֶשְׁלַחְךָ אֵלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ הֲנֵנּוּ'. לֵא לְשׁוֹן הַכְּלִי יִקְרַ, עַל כֵּן אֹמֵר אֲנִי, שְׁגַם רִשְׁיִי הַבֵּין עֲגָלוֹת' כְּפִשׁוּטוֹ, אֵךְ מָה שְׁנֵאֵמַר 'אֲשֶׁר שִׁלַּח יוֹסֵף', וְלֹא נֵאֵמַר 'אֲשֶׁר שִׁלַּח פְּרֵעָה', הַבֵּין רִשְׁיִי מִזֶּה, 'שִׁלַּח' פִּירוּשׁוֹ לוויה, שִׁיּוֹסֵף עָשָׂה לוויה לְאוֹתָן עֲגָלוֹת אֲשֶׁר שִׁלַּח,

וּבְקִרְבָן הָעֵדָה (ירושלמי שם פ"ט ה"ו ד"ה והנחנוהו), שִׁלְפִי שֶׁהִיָּה רַבֵּעַ לֹא הִיָּה לוֹ כַּח לְהַלְחֵם נֶגַד הָרוּצָה שְׁבִיקֵשׁ לְהִרְגוֹ. כּוּ רִשְׁיִי (ד"ה לא ראינוהו) פִּירֵשׁ, דֵּהֵיִינוּ שֶׁלֹּא הִנְחֵנוּהוּ לְלַכַּת יַחֲדֵי בְּלֹא חֲבוּרָה. וּבִיאַר הַמַּהְרֵש"א (ח"א ד"ה לא) בְּדַעַת רִשְׁיִי, שֶׁהַלוּיָהּ הִיא לְאוֹרֵךְ כָּל הַדֶּרֶךְ שֶׁהוֹלֵךְ בָּהּ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִנּוּק מִהַסְכָּנוֹת הַמְצוּיּוֹת בְּרִכְסִים. אֵךְ בִּפְנֵי מְרֵאָה (הוֹבֵא בַּמַּהְרֵש"א שם) פִּירֵשׁ, שְׁדִי בְּלוּוִי אַרְבַּע אַמּוֹת בְּתוֹךְ הָעִיר בְּשַׁעַת יְצִאתוֹ מִמְּנָה, וּבִיאַר בַּמַּהְרֵש"א, שֶׁהוּא וְדָאֵי דְבַר סְגוּלִי, שֶׁהַמְתְּלוּהּ נִיצֵל מִהִזְקָא דְמֵטָא לְיִדֵיהּ, ע"כ. וְגַם מְדַבְּרֵי רַבֵּינוּ בַּהַמְשָׁךְ נִרְאֵה שֶׁנֶּקֶט פִּירוּשׁ זֶה לְעִיקָר. כּוּ לְשׁוֹן הַגְּמָרָא, אֹמֵר רַב יְהוּדָה אֹמֵר רַב, כָּל הַמְּלוּה אֶת חֲבִירוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּעִיר, אֵינּוּ נִזְוֵק [זֶה שִׁיעַצַּא לְדֶרֶךְ]. כֹּה וְכֵן כָּתַב כְּגוֹר אַרְיָה (בְּרֵאשִׁית מָה, כז) וז"ל, וִישׁ מְפָרְשִׁים, שְׁכֹאֲשֶׁר הִיָּה יַעֲקֹב מְלוּה אֶת יוֹסֵף עַד עַמֵּק חֲבֵרוֹן, הִיָּה אֹמֵר יוֹסֵף לְאֲבִיו שִׁיחֲזוֹר

וְאִם כֵּן, יַעֲקֹב שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכֶּבֶד לָהּ אֶת יוֹסֵף, לֹא הָיָה לוֹ לֹמַר (שם לו, לג) 'חֵיָה רָעָה אֶכְלָתָהּ'. דִּוְהָ אִי אֶפְשָׁר,

שֶׁהָרִי אֵינּוּ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדְּרָךְ. וְאִף כִּי יוֹסֵף אֵינּוּ וְנֶאֱבָד וְנִגְעַל מִפְּנֵי, הָיָה לוֹ לְחַשֵּׁב שְׁבוּדָאֵי יְהִיָה זֶה לְמוֹכְתוֹ, וְלֹא לְרַעְתּוֹ,

זרע שְׁמִשׁוֹן הַמְּבוּאָר

טרפה אותו, אי אֶפְשָׁר, שֶׁהָרִי אֵינּוּ נִזְוֵק בְּאוֹתוֹ הַדְּרָךְ, כִּיּוֹן שִׁיעֲקֹב לִיווּהָ אֶת יוֹסֵף²⁰. וְאִף כִּי יוֹסֵף אֵינּוּ²¹, וְנֶאֱבָד וְנִגְעַל מִפְּנֵי, וְהוּא מְתִיִסֵר בִּיסוּרִים בְּאִיזָה מְקוֹם בְּעוֹלָם, הָיָה לוֹ לִיעֲקֹב לְחַשֵּׁב, שְׁבוּדָאֵי יְהִיָה זֶה לְמוֹכְתוֹ שֶׁל יוֹסֵף, וְלֹא לְרַעְתּוֹ - לְהַעֲנִישׁוֹ עַל מַעֲשָׂיו הָרְעִים,

היסורים שאירעו ליוסף למרות צדקותו היו לטובתו

וְאִם כֵּן, יַעֲקֹב שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁכֶּבֶד לָהּ אֶת יוֹסֵף כִּשְׁהֵלֶךְ אֶל אַחִיו, לֹא הָיָה לוֹ לֹמַר וְלַחֲשׁוֹב שִׁיוֹסֵף מֵת בְּדֶרֶךְ, וְכִמּוֹ שֶׁאִמַר יַעֲקֹב 'חֵיָה רָעָה אֶכְלָתָהּ' (שם לו, לג)²², לְפִי שֶׁהָיָה לוֹ לְהַבִּיחַ, דִּוְהָ - לֹמַר שֶׁחֵיָה רַעָה

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

שלא ניזוק יוסף. ותיירץ, שכיון שבשעה שליווהו היה בדעתו לילך רק לשכם, ואח"כ הלך משם לדותן, לכך לא הועילה לו עוד מה שליווהו בתחילה. בפירוש ר' חיים פלטיאל (פסוק כז) דקדק על פירוש רש"י ששלח לו סימן, שכשנפרד ממנו היה למד הלכה מעגלה ערופה. וכי זה אות אמת, והלא רבים היו יודעים הדבר כי שיעקב היה שונה בהלכה היו שם רבים יושבים בישיבתו ואין קורין סימן אלא לדברים שבינו לביןם. נראה חזקוני שדקדק כן בקיצור דברים]. ופירש, שכששלח יעקב את יוסף בשדה שהוא מקום סכנה לפי שבני יעקב הרגו אותם ונמצא שהיה יעקב ירא מהם, וכן כששלח יוסף שלחו באימה כי היה ירא ממנו, ועל כן היה מלוה אותו לפי שלא היה ניזוק, שאחד המלוה ואחד המתלוה אינן ניזוקים כל אותו היום לפי שאין אדם נפטר מחבירו אלא מתוך דברי הלכה, וכן שלח יוסף לאביו אני יוסף בנך' על אודות שהיית מלוה אותי ואמרת לי, אבי חזור בכך, וענית לי, גדולה לוייה שכן עתידים ישראל לומר מצות עגלה ערופה, שלא ראינוהו ופטרנוהו בלא מזון ובלא לוייה, שאם היינו רואים אותו היינו מלוין אותו. וזהו אות אמת, כי מזה הדבר לא ידע אדם אלא שניהם. ורבינו מוסיף לפרש בדרך זו, שיעקב למד מכל זה שיוסף עומד בצדקו. וכן כתב בחזקוני, עיי"ש. לד. ע"פ לשון הפסוק, וַיֵּאמֶר אֲלֵהֶם יַעֲקֹב אֲבִיהֶם אֲתִי שְׁפֹלְתֶם יוֹסֵף אֵינּוּ וְשִׁמְעוֹן

שכן נאמר (שם מה, כד) וישלח את אחיו וילכו, ואין שילוח זה אלא לוייה, ויוסף למד דין הלוייה מן יעקב, שכן נאמר (שם לו, יג) 'לכה ואשלחך אליהם', וכי אחר שילך ישלחו, ומה היה המקרא חסר אם היה אומר 'לכה אליהם', אלא שאמר ללוותו, ויעקב למד דין הלוייה מן אברהם, שנאמר (שם יח, טז) וְאַבְרָהָם הוֹלֵךְ עִמָּם לְשַׁלְחָם, פִּירֵשׁ רִשְׁ"י, ללוותם. וזה שנאמר וישלחוהו מעמק חברון, ששילוח זה היינו לוייה, ולמד דין הלוייה מעמק אותו צדיק הקבור בחברון, כי אברהם התחיל בלוייה ויטע אשל' (שם כא, לג) נוטריקון 'אכילה שתיה לוייה'. וכשלויה יעקב את יוסף, מסתמא הגיד לו מצות הלוייה שמקורה מן פרשת עגלה ערופה, שיאמרו זקני העיר ידינו לא שפכו את הדם הזה' (דברים כא, ז), שלא פטרנוהו בלא לוייה (סוטה מה, ב), וכן עשה גם יוסף כשלויה את אחיו, מסתמא היה נפטר מהם מתוך דברי הלכה הליכות עולם, להגיד להם דין הלוייה אשר בה היה עסוק, וכתוב (בראשית מה, כז) וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם, וכללו בזה כל הדברים, הן הדברים שדיבר להם בביתו, הן הדברים אשר דיבר אליהם כשלויה אותם, ושם דיבר עמהם דין פרשת עגלה ערופה. לב. לשון הפסוק, וַיִּפְרָה וַיֵּאמֶר כְּתָבָהּ בְּנֵי חֵיָה רָעָה אֶכְלָתָהּ טָרַף טָרַף יוֹסֵף. לג. ראה בשפתי חכמים השלם, שגם כן עמד בדקדוק זה, שכיון שליווהו היה ליעקב להבין

וּמַעֲתָהּ, אִין לְחוּשׁ שֶׁהַגְדְּלָה שְׁקַבֵּל
 יוֹסֵף בְּעוֹלָם הַזֶּה, תִּגְרַם לוֹ
 חֶסְרוֹן לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁהַרִי הַגְדְּלָה הַזֶּה
 לֹא בָּאָה אֶלָּא לְאַחַר הַיְסוּרוֹן שֶׁשְׁבֵּל,
 וְאַדְרָבָּא, מְזַה מוֹכַח שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר.

שֶׁתְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח יְסוּרִין
 לְצַדִּיקִים בְּשִׁבִיל לְגַדְּלָם בְּעוֹלָם, כְּמוֹ
 שֶׁפָּתַכְנוּ בְּפֶרֶשׁה הַקּוּדְמָת (מִקֵּץ אוֹת טו),
 עַל הַהֵיחָדָשׁ שֶׁתְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶפֶץ
 בּוֹ, מְדַבְּאָו בְּיְסוּרוֹן (בְּרִכּוֹת ה, א).

זרע שמשון המבואר

כדי להרבות שכרי, כיון שהקב"ה חפץ בי
 מפני שאני צדיק, ונמצא שמזה שראה
 יעקב שצפן יוסף התורה וזוכרה, וכן
 שנזכר שקיים עמו מצות לוייה וא"כ
 בודאי לא ניזוק, הבין יעקב שעדיין נשאר
 יוסף בצדקו ומזומן שכרו לעוה"ב, ולכך
 אמר 'רב עוד יוסף בני חי'.

גדולה הבאה לאחר יסורים
 אינה ממועטת מהשכר בעולם הבא

וּמַעֲתָהּ^ל אִין לְחוּשׁ - לְחוּשׁוֹ, שֶׁהַגְדְּלָה
 שְׁקַבֵּל יוֹסֵף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה מִשְׁנֵה
 לְמַלְךְ^ט, תִּגְרַם לוֹ חֶסְרוֹן מִשְׁכְּרוֹ לְעוֹלָם
 הַבָּא, שְׁהַרִי הַגְדְּלָה הַזֶּה לֹא בָּאָה - לֹא
 הַגִּיעָה אֵלָיו, אֶלָּא לְאַחַר הַיְסוּרוֹן שֶׁשְׁבֵּל
 כְּשֶׁהִיא עֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וְגַם יֵשֵׁב בְּבֵית
 הַסּוּהָר שְׁנַיִם חֳרָבָה^ט. וְאַדְרָבָּא, מְזַה שִׁיוֹסֵף
 נִתְיַסֵּר כָּל כַּךְ, מוֹכַח שֶׁהוּא צָדִיק גָּמוּר,

שֶׁתְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח יְסוּרִין לְצַדִּיקִים,
 בְּשִׁבִיל לְגַדְּלָם - לְרוֹמֵם אוֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 בְּזִכּוֹת מֵהַ שְׁעֵמְדוֹ בְּנִסְיוֹן כְּשֶׁבָּאוּ עֲלֵיהֶם
 הַיְסוּרִים^ט, כְּמוֹ שֶׁפָּתַכְנוּ בְּפֶרֶשׁה הַקּוּדְמָת
 (מִקֵּץ אוֹת טו)^ט, עַל הַהֵיחָדָשׁ - הַמִּימְרָא בְּגִמְרָא
 (בְּרִכּוֹת ה, א)^ט, דְּכָל מִי שֶׁתְּקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶפֶץ
 בּוֹ - אוֹהֵבוֹ מִחֲמַת צְדָקָתוֹ, מְדַבְּאָו - הַקַּב"ה
 מִיִּסְרוֹ, מַחְלִישׁוֹ וּמַכְנִיעׁוֹ בְּיְסוּרוֹן בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, כְּדֵי לְהַרְבּוֹת אֶת שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

וכך רמז לו יוסף ליעקב כששלח לו
 את העגלות, הרי למדנו יחד את פרשת
 עגלה ערופה כשפירשתי ממך, וממנה
 למדנו גודל ענין מצות לוייה השומרת את
 ההולך בדרך שלא ינזק. ואם כן, כיון
 שלווית אותי בצאתי ממך, ודאי שלא
 ניזוקתי, ומה שעברו עלי יסורים היה רק

ציונים ומקורות

דכאו החליי. לה. רבינו מוסיף לבאר כיצד
 שמח יעקב בגדולתו של יוסף, ולא חשש שכנגד זה
 יפחיתו לו משכרו השמור לו לעולם הבא.
 לט. כפי שכתוב בתחילת הפסוק וַיִּדְבְּרוּ אֵלָיו אֵת כָּל
 דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵהֶם. מ. יש כאן חידוש
 בדברי רבינו, שרק גדולה הבאה לאדם בלי יסורים
 מחסרת לו מהעולם הבא, אבל אם היא באה על ידי
 יסורים, אינה מחסרת לו. ונעיין ברכות (ה, א), ג'
 מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל - תורה וארץ
 ישראל והעולם הבא, וכולם לא נתנם אלא ע"י
 יסורין. ומבואר, שאחרי יסורין זוכים למתנות אף
 בעולם הזה, כמו התורה וארץ ישראל.]

איננו וְאֵת בְּנֵימֵן תַּחְתּוֹ עָלֵי הָיָו כְּלָנָה'. לה. ע"פ
 לשון המדרש (ב"ר נה, א), כתיב (תהלים ס, ו) וְנִתְתָה
 לִירֵאִיךְ נֶס לְהַתְנוּס מִפְּנֵי קוֹשֵׁט סֵלָה, נִסְיוֹן אַחַר
 נִסְיוֹן וְגִידוּלִין אַחַר גִּידוּלִין, בְּשִׁבִיל לְנִסּוֹתָן בְּעוֹלָם,
 בְּשִׁבִיל לְגַדְּלָן בְּעוֹלָם כִּנְס הַזֶּה שֶׁל סְפִינָה.
 לו. לשון רבינו 'שהיסורין הם בודאי לטובתו של
 אותו צדיק המקבלם, שהקב"ה שולחם לו להטיב לו
 באחריתו. ועיין שם עוד, שאי אפשר שיבואו על
 הצדיק בלי ידיעתו, כיון שיש בוה 'חוב', שהוא סובל
 היסורין. לו. לשון הגמרא, אמר רבא אמר רב
 סחורה אמר רב הונא, כל שהקדוש ברוך הוא חפץ
 בו, מדכאו ביסורין, שנאמר (ישעיהו נג, י) 'זה' חפץ

אָבֵל יַעֲקֹב חָטָא שְׂאֵמֵר 'נִסְתָּרָה דְרַפִּי' וְכו'. וּמְפֹל מְקוֹם, הוּא בְטוּחַ עֲתָה לְזֹכֹת לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂלֵא מֵת, אֱלֵא שְׁעֲדִין הוּא צְדִיק וְנִקְרָא חַי.

זרע שמשון המבואר

יעקב, שיש לו ב'מה רב טובך אשר צפנת', שהוא העולם הבא, כלומר, שהוא - יעקב אבינו, בְטוּחַ עֲתָה לְזֹכֹת לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂלֵא יָמוּת עוֹד שׁוּם אֶחָד מִבְּנֵי בְחַיֵּיו, וּמֵתוֹךְ כֵּךְ יִזְכֶּה שְׂלֵא יִרְאֶה פְנֵי גֵיהֶנֶם^{נס}, שְׁחֲרֵי יוֹסֵף בְּמַה צְרוֹת הַגִּיעוּהוּ, וְלֹא דֵי שְׂלֵא מֵת, אֱלֵא שְׁעֲדִין הוּא צְדִיק, וְנִקְרָא 'חַי', עַל שֵׁם שִׁיזְכֶּה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא. וּבּוֹדָאֵי שְׁגַם שְׂאֵר בְּנֵי חַיֵּיו וַיִּשְׂאָרוּ בְּצַדְקוֹתָם^{נס}.

שהקב"ה אוהב אותו מחמת צדקתו, ועל כן הביא עליו יסורים כדי להגדיל שכרו.

אף שיעקב חטא בדיבורו

מזבטח הוא שיזכה לחיי העולם הבא

אָבֵל יַעֲקֹב חָטָא בְּמַה שְׂאֵמֵר 'נִסְתָּרָה דְרַפִּי' וְכו' - שחשב כאילו ח"ו הקב"ה העלים עיניו ממנו, ואינו רואה בצרתו, וכמבואר במדרש, ועל כן התוודה יעקב ואמר 'ואני חטאתי'. וּמְפֹל מְקוֹם אֵמֵר

ציונים ומקורות

ימות אף אחד משאר בניו בחייו, כי אם הקב"ה היה חפץ להמית את אחד מבניו, בודאי לא היה עושה נס ליוסף, אלא היה מת. סיכום. א. תיבת 'רב' עוד יוסף בני חי, מרמות על שני דברים. האחד, שרב זכותו של יוסף שעמד בצדקו. והשני, שמכך שיוסף חי ועמד בצדקו, מוכח שיש ליעקב חלק ב'מה רב טובך' שצפן הקב"ה לצדיקים לעולם הבא. ב. מהסימן ששלח יוסף ליעקב על ידי העגלות, ראה יעקב שיוסף זכר תלמודו שהיו עוסקים בו כשפרש ממנו, ואם כן בודאי שמור לו השכר בעולם הבא. ג. יוסף רמז לו בעגלות להוכיח צדקותו, שכיון שיעקב ליווהו בצאתו ממנו, לקיים מצות לוויה הנלמדת מפרשת עגלה ערופה, מוכרח שיוסף לא ניזוק מפני שלא עמד בצדקותו, אלא היסורים שעברו עליו הם לטובתו כדי לגדלו לפי שהוא צדיק. ד. יעקב התודה שחטא במה שחשב שח"ו הסתיר פניו ממנו ויוסף מת, אך בכל זאת היה בטוח שיש לו חלק בעולם הבא, מאחר שלא מת אחד מבניו, שהרי אף יוסף הוא חי, ועמד בצדקו, ובודאי שאם יוסף ניצול על ידי נס, מוכח שאין הקב"ה חפץ להמית את בניו.

מא. וכמו שפירש רש"י (בראשית לז, לה) בשם המדרש, סימן זה היה מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות אחד מבני בחיי, מובטח אני שאיני רואה גיהנם. וכן הוא במדרש נחומא (ויגש סימן ט) וז"ל, מהו 'כי ארד אל בני אבל שאולה' (בראשית שם), אמר [יעקב] אני מת עם מיתת הרשעים לעולם הבא, שהבטיחני הקדוש ברוך הוא על שנים עשר שבטים, והרי נטרף אחד מהן שמא לא זכיתי בהן ואני מת בשני עולמות, לכך אמר 'כי ארד אל בני אבל שאולה', רצונך לידע לך כיון שראה אותו חי אמר ליה 'אמותה הפעם' (שם מו, ל), למה אמר 'אמותה הפעם' אמר כשבאו בני ואמרו לי 'יוסף מת הייתי' אומר שאני מת שני פעמים, עכשיו שראיתי אותך חי, מבושר אני שאיני מת אלא עכשיו בלבד, לכך אמר 'אמותה הפעם'. מב. רבינו מיישב כאן בדבריו, מה שקשה לכאורה איך היה יעקב בטוח כשראה את יוסף, שלא ירד ח"ו לגיהנם, והרי היה לו לחשוש שמא ימות אחד משאר בניו. ולכן מבאר רבינו, שיעקב היה בטוח, שכיון שנעשה נס זה ליוסף, שנשאר בחיים במצרים ואף עמד שם בצדקו, הרי זו ראייה שהקב"ה חפץ בטובת יעקב, ולכן בודאי לא

מדור חדש

מדור יחודי ומרתק בעניינים שונים
עפי הדרשן והמגיד העפורסם
פה עפיק ערגליות
הרה"ג רבי ענחם יוסטמן שליט"א

למיצת המדור
חייוזו 'קול זרע שמשון'
02-80-80-600

נעסר בשפות עברית אידיש ואנגלית

הקישו בכניסה לעערכת:

לעברית 130 לאידיש 230 לאנגלית 330

תענוז רוחני אילאוי
אסור לפסס!

ניתן לתרום
דמי תנוכה

השתתפו עמנו.

בחרומה קבועה או חד פעמית
הינכס אנתפיק

לכל הפצת תורת המחבר בכל העולם!
ושמכם יוזכר בשעת הלימוד הקבוע ברבים
לישועה ולברכה!

שכבר זכו לישועות • הצטרפו לרבים שכבר זכו לישועות • הצטרפו

יחד נכניס את אור
תורת 'זרע שמשון'
למקומות נוספים!

לומד בתורת זרע שמשון

רוצה להבין יותר?
 מעונין לשמוע ווארט קולע
 בענייני הפרשה?
 רעיון קצר ונפלא בענינים אחרים?
 שיעור תמציתי על דרוש שלם?

בלשון הקודש * באידיש
 באנגלית * בצרפתית

קול זרע שמשון

ארץ ישראל
02-80-80-600

ארה"ב
716-229-4808

לונדון
0333-300-2515